

Streuvels, Stijn, *In oorlogstijd. Uit het dagboek van Stijn Streuvels*. Bezorgd door Marcel De Smedt. Deel II 1915-1918. S.l., Lannoo. 2017.

Streuvels beschrijft de bombardementen vaak in termen van schoonheid.

294: op zulk een afstand wordt het zuivere schoonheid! zonder meer, iets om van te genieten als van een natuurwonder.

91: Ik had vroeger nooit kunnen vermoeden dat de menschen zoo licht waren van geloof en zulk een behoefte hadden aan zelfbegoocheling.

98: het regent verordeningen en bevelen die uitgevaardigd en zonder gekende reden, weer ingetrokken worden

102: Nu heeft men maar een naamlozen brief te schrijven en zijn eigen landgenooten bij den vijand aan te klagen van ingebeelde misdrijven om 't genoeg te smaken zijn wraaklust te voldoen die ontstaan is misschien uit kleinzieligen nijd of een kinderachtige straatjes-ruzie of dorpsijdelheid.

112-113: [Een bijgelovige manier om te weten te komen of een soldaat nog leeft of gesneuveld is aan de hand van een sleutel, een gebedenboek en iemand die het evangelie van Sint-Jan voorleest.]

136: Men krijgt het gevoel verbannen te zijn in de eindeloze **steppen van Rusland**.

137: schrapnell [wordt], scherpereel [Idem op 274: 'schrapnels zijn scherpereels']

158: In afwachting dat het plan uitgesponnen wordt om met mijn smokkelaar de grens over te steken, heb ik hem een brief medegegeven naar Amsterdam om een middel uit te vinden de copie van mijn dagboek bij den uitgever te krijgen.

164: [...] en het overige [uit het oorlogsdagboek] kan ik nu meedragen naar den uitgever in Holland, [...].

166: [Leuke grap over de Duitse keizer die door tomatensoep, een eierkoek en een kop koffie te hebben gegeten, de Belgische driekleur ingeslikt heeft dan daardoor ziek wordt.]

171: Ik heb er [in A'dam] veertien dagen gebleven en er de proeven nagezien van mijn oorlogsdagboek dat de uitgever dadelijk wilde publiceeren, met voorbehoud dat het boek niet in België komen mocht en enkel in Holland zou verkocht worden.

175: Ik heb voorgenomen, te beginnen van nummer één op het hoogste schap mijner bibliotheek, rekewijs en opvolgenlijk al mijne boeken te lezen die er op de planken staan.

184: Pasporten kenden wij vroeger slechts uit Russische romans [...].

225: De kerel vertelt eenige uren aan een stuk, en 't geen ik hier verneem doet denken aan Dostojevsky.

226: Men denkt hoe verschrikkelijk de macht welke de eene mensch kan uitoefenen op een ander, en wat het te zeggen is alles gedwee te moeten onderstaan, gebukt onder de vrees van nog erger, de gedurige bedreiging van de dood. [cf. corona]

235: Geen merriepeerden mogen meer gedekt worden zonder bijzondere toelating der Duitse overheid.

240: Het blijft echter een gruwelijk, een onverklaarbaar onding dat het mogelijk is hoe eenige menschen beschikken kunnen over het lot van eene heele bevolking.

259: Ik geloof, als we maar 100 jaar later op de wereld gekomen waren, we allen gewone stervelingen zulke ontroeringen hadden kunnen ondergaan, da alle menschen vroeg of laat er zullen aan meedoen.

322: Als men bedenkt hoe gemakkelijk het ging om te reizen in 't begin van den oorlog, en hoe we nu behandeld worden, lijkt het aan een groot hoenderhok waar ieder met een genummerd ringske aan den poot in een vastgesteld kringetje mag rondloopen, en niet verder. Om te reizen, om 't evenwaar, moet men van een paspoort [sic] voorzien zijn, en om aan de deur te staan van uw eigen woning, moet ieder zijn identiteitskaart op zak hebben.

323-324: Dezen avond hoorde ik het volgende vertelsel: Sint Pieter zit de Köln[ische] Volkszeitung te lezen, opeens groot gedruisch, er wordt aan de poort van de hemel geklopt. Wie daar? Vijtigduizend Duitse soldaten, allen gesneuveld aan den IJzer. Geen kwestie van, zegt [324] Sint-Pieter, ik lees alle dagen de Köln[ische] Volkszeitung en ik zie nooit dat er een Duitse soldaat gesneuveld is, maar

wel lees ik van de duizenden Rjssen. Hewel, 'k zag er nog geen enkele hier aan de poort, en gij zijt daar nu met 50.000. Het kan niet zijn, keer maar terug en laat me met rust!

327-328: Langs weerskanten van 't geen eens de straat geweest is, puinen van huizen, wanden die rechtop staan, schoorstenen en [328] gevels, alles in fantastische vormen, in de avondlucht,... en eene ongewone stilte, niets dan mensen te voet, gelijk schimmen in die akelige omgeving.

343: En hoe moet men het noemen kluchtig of triestig 't geen bij Krupp gebeurt die er een speciaal hotel op nahoudt waar de afgezanten der verschillende mogendheden op de kosten van de firma prinselijk ontvangen worden en er soms jaren verblijven en goede sier maken in afwachting of om de kanonnen te zien gieten die zijn besteld hebben. Jules Huret schets[t] ons het leven in het hotel Krupp "Essener Hof" waar al de afgezanten der wereldmogendheden vereenigd zijn.

344 : L'Angleterre ne peut aider en rien la France dans une guerre continentale puisqu'elle n'a pas d'armée.

347: Lijkt het niet alsof het leven van een mensch van ondergeschikt belang werd en de eene mensch kan beschikken naar goeddunken over 't leven van 100.000^{den}?

351: Daar bij – ik zelf wil er mij mede gelasten met twee drie vastberaden mannen te voet en zonder vliegtuig alle nacht eene brug te doen springen en de Duitsche wachten medeen [...].

353: Voor al wie geen paspoort heeft is het fietsrijden weggevallen – dus ook de wedstrijden – Ronde van België enz [...].

355: Alle drankhuizen zullen gesloten worden, behalve een enkel, dat voor de militairen zal openblijven;

358: De waarheid echter is dat die takken gevlochten worden tot vlaken om te dienen in de loopgrachten!!!!

392: Vandaag was er ook weer een prachtig schouwspel in de lucht acht vliegers die er malkaarschoten, en van beneden met shrapnells beschoten werden.

396-397: In de dagbladen is de papier-crisis weer aan de orde van de dag – bij 't begin van den oorlog reeds was er al spraak van schaarsheid aan papier – en de bladen verschijnen op verminderd formaat of met enkel blaadje [...].

400: De uitgestrekte witte evenheid doet denken aan **russische steppen** [...].

455: Het kan eigenlijk niet meer erger, tenware dat men bevel gave om niet meer uit onze woning te komen! Het lijkt al meer en meer op een concentratiekamp waarin we opgesloten zitten, met deze bezwarende omstandigheid, dat we toch voor ons eigen noodduft moeten zorgen en dat geïnterneerden hun kost vooraf verzekerd zijn.

467: Voor de jeugd is het een kostelijke tijd die onherroepelijk verloren gaat en veel liefdebloesem die niet ontluiken zal in den geur der openlucht [...].

469: We zijn nu reeds opgesloten elk op zijn dorp, niet meer vrij buiten te komen zonder genummerde kaart op zak [...].

491: Genoveva moet me den huidige toestand doen vergeten.

510: aan mijn Genoveva te werken! –

512: De vrouw zat hemelsgenadig aan den leiband der wieg te trekken en zong daarbij 't eene slaapliedje na 't andere[;] onder de dekens warm toegeduffeld lag echter een bidonvol melk te klutsen en als de tijd om was van 't wiegen, was de kern af, en men moest maar de boter afrapen! –

521: Van waar komt die lamme gewilligheid? en nergens geen spoor van opstand of koppigheid [...].

534: Gister avond stonden we een uur lang in angstige verrukking te zien naar het vuurwerk in het westen;

535: St.-Antonius die anders bezocht werd door al de inwoners der streek staat nu verlaten en zijn beeld dat prijkte in een "**berg van licht**", heeft nu een enkel schamel keerske!

540-541: Ik kan dien knaap niet vergeten die bij 't afscheid zich op de lippen beet en een uiterste kracht inspande om zich in te houden terwijl de tranen uit [541] zijne oogen spatten (Maurice) – zijn bedanking hem in de keel bleef steken – en dan die wanhopi[ge] trek op zijn gelaat, toen hij den laatsten keer naar ons omzag om het afscheid toe te wuiven.

562: Ik zie o.a. een jongetje die daar ook met zijn geitje gekomen is, – een prachtig harte-geitje. Het dier is aangeslagen en moet geleverd worden en de jongen staat daar, houdt het geitje aan het zeel

en streelt het met de andere hand over den rug maar terwijl rollen grote tranen uit zijne oogen over zijn wangen op zijn kiel, maar zijn aangezicht blijft strak gespannen en hij doet zienling [zichtbaar] geweld om zijn verdriet te verkroppen. Zelden heb ik zulk oprecht lijden ontwaard.

571: dat er van het zedelijk weerstandsvermogen geen sterke burchten te bouwen zijn

578: Waar zijn ze nu die ons voorhielden dat: vervolging lijden om de rechtveerdigheid eene van de acht zaligheden was???

600-601: Prachtige anekdote over de Duitse keizer die bij Sint-Pieter aanklopt!

Philip Vermoortel

01-2022